

08.03.2023

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün:

“Görevdeki belediye başkanı aynı zamanda cumhurbaşkanı yardımcılığını da üstlenebilir”

Millet İttifakı, cumhurbaşkanı adayının CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu olduğunu ilan etti. İttifak, bununla birlikte bir de “Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme Geçiş Sürecinin Yol Haritası” açıkladı. Bu belgede sıralanan 12 maddeden üçüncüsü “Geçiş sürecinde Millet İttifakı’na dahil partilerin genel başkanları cumhurbaşkanı yardımcısı olacaktır” derken, 12. maddesi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş’ın da cumhurbaşkanı yardımcısı olarak görevlendirilebileceğini söylüyor: “İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanları, sayın cumhurbaşkanının uygun gördüğü zamanda ve tanımlanmış görevlerle cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanacaklardır.”

Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı ve Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkanvekili Av. Mehmet Uçum, belge henüz açıklanmadan, söylentisi kamuoyuna yayıldığı anda, bir tweet atarak, aynı kişinin hem cumhurbaşkanı yardımcısı hem belediye başkanı olmasının anayasanın açık ihlali olacağını iddia etti. Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün ise yürürlükteki mevzuatta, görevdeki herhangi bir belediye başkanının aynı zamanda cumhurbaşkanı yardımcısı da olmasını engelleyen anayasal ve yasal bir düzenleme bulunmadığı görüşünde. Av. Mehmet Uçum’un iddiasına karşılık, Av. Mehmet Gün’ün değerlendirmesi şöyle:

Atanmada anayasal engel yok

Anayasanın 106. maddesinin 1. fıkrasında açık bir şekilde “Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra, bir veya daha fazla cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir” demektedir. Bu açık hüküm gereğince, cumhurbaşkanı seçildiği takdirde Kemal Kılıçdaroğlu, Altılı Masa’daki diğer siyasi parti liderleri ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu’nu ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş’ı cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atamaya yetkilidir.

Söz konusu 106. maddenin 4. fıkrasına göre ise “Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından, cumhurbaşkanı tarafından atanır ve

görevden alınır. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) önünde ant içerler.” Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın milletvekili seçilme yeterliğine sahip oldukları tartışılmaz. Dolayısıyla cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanmaları için anayasada bir engel bulunmuyor.

Hem belediye başkanlığı hem cumhurbaşkanı yardımcılığı olur mu?

Ama asıl soru şu: Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş ve hatta herhangi bir başka belediye başkanı, eğer cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanır ise belediye başkanlığı görevine de devam edebilir mi?

Büyükşehir belediye başkanlarının yapamayacakları işleri sayan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 17. maddesi ile genel olarak belediye başkanlarının yapamayacaklarını sıralayan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 37. maddesine göre, görevdeki belediye başkanı olarak İmamoğlu ve Yavaş'ın cumhurbaşkanı yardımcısı görevini de üstlenmelerine bir engel yok. Söz konusu 17. Maddenin 3. fıkrası ile noktası virgülüne aynı olan 37. maddenin 2. fıkrasının hükümleri çok açık: “Büyükşehir ve ilçe belediye başkanları, görevlerinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz, profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.”

Büyükşehir belediye başkanlıkları sürer

Anayasanın 106. maddesinin sözü edilen 4. fıkrasının son cümlesi ise “TBMM üyeleri, cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer” diyor. Dolayısıyla TBMM üyesi olmayan Ekrem İmamoğlu, Mansur Yavaş veya herhangi bir belediye başkanının, cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanmaları halinde, belediye başkanlığı görevine de devam etmeleri için bir engel yok.

Cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanacak milletvekilleri, milletvekili sıfatını kaybederler. Ama büyükşehir belediye başkanları ve hatta tüm belediye başkanları için böyle bir kural yok. Dolayısıyla anayasaya göre Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş, hem cumhurbaşkanı yardımcılığı hem de büyükşehir belediye başkanlığı görevlerini birlikte yürütebilirler.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 20. maddesi ile Belediye Kanunu'nun 44. maddesine göre belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden, belediye başkanının a) mazeretsiz ve kesintisiz olarak 20 günden fazla görevini terk etmesi b) Seçilme yeterliğini kaybetmesi, c) görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi, d) belediye meclisinin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması hallerinde, İçişleri Bakanlığı'nın başvurusu üzerine, Danıştay kararıyla sona erer.

Mevcut yasal mevzuatımızda, büyükşehir belediye başkanları cumhurbaşkanı seçildiği takdirde görevlerinin kendiliğinden sona ereceğine veya Danıştay kararı ile sona erdirileceğine dair bir hüküm bulunmuyor.

Mehmet Uçum'un iddiası doğru değil

İmamoğlu ve Yavaş'ın cumhurbaşkanı yardımcılığı gündeme gelir gelmez attığı bir tweette "Anayasaya göre vesayet makamı ile belediye başkanlığı asla birleşemez(m.127/5).Aynı kişinin hem CB Yardımcısı hem Belediye Başkanı olması Anayasanın açık ihlalidir.Küresel sömürgecilerin planları ve dar çıkarlar için hukuk dışı ve abes çözüm arayışları boştur.Halk hesabını sorar." diyen Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı ve Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkanvekili Av. Mehmet Uçum'un iddiası doğru değil. Çünkü mesajında yer verdiği anayasanın 127. maddesinin 5. fıkrasında öyle bir şey denmiyor. Madde başlığı "Mahalli İdareler" olan söz konusu 5. fıkra aynen şöyle: "Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir."

Hukukçu olmayan sıradan bir okurun bile okuduğunda açıkça anlayabileceği üzere, söz konusu 5. fıkrada, merkezi idare (vesayet makamı) ile mahalli idarelerin asla birleşemeyeceğine dair bir hüküm yok. Anayasada da birleşmeyi açıkça yasaklayan bir hüküm olmadığına göre, anayasanın açık bir ihlalinden de bahsedilemez. Kaldı ki fıkrada sözü edilen "vesayet yetkisine sahiptir" hükmü, mahalli idareler ile vesayet makamlarını neredeyse bir hale getirdiğinden, asıl bunun yerel yönetimleri ve yerinden yönetimi kısıtladığından genel olarak şikayet edilmekte.

Uçum'un çelişkisi

Güneydoğu Anadolu illerinde seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine o yerin merkezi idareyi yani vesayet kurumunu temsil eden vali ve kaymakam gibi mülki idare amirlerinin kayyum atanmasında anayasaya aykırılık görmeyen Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Av. Mehmet Uçum'un, belediye başkanları merkezi idareye atandıklarında anayasaya aykırılık görmesi bir çelişki.

Belediye başkanı olarak kamu görevi gören İmamoğlu ve Yavaş, cumhurbaşkanı yardımcısı atanmaları halinde ikinci bir kamu görevini üstlenmiş olacaklar. Bunu, hukuki bir temeli olmadan anayasaya aykırı bulan Uçum'un kendisi ise bundan daha tartışmalı bir pozisyonda. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başdanışmanı olduğu halde serbest avukatlık faaliyetini sürdürmekte! Av. Mehmet Uçum'un, önce işneyi kendisine batırması gerekmez mi?

BİLGİ İÇİN

Daha İyi Yargı Derneği

Türkiye'deki yargı sorunlarını tespit edip çözüm önerileri geliştirmek, bu öneriler üzerinde toplumsal mutabakat sağlanması ve çözümlerin hayata geçirilmesi için çalışmak üzere Kasım 2014'te kurulmuş, siyaseten tarafsız sivil toplum kuruluşu. Amacı Türkiye'nin, uzlaşma kültürünün egemen olduğu, barış içinde yaşayan, üretken, uluslararası alanda rekabetçi ve müreffeh bir toplum haline gelmesine, yargının daha ilerletilmesi ve geliştirilmesi yolu ile katkıda bulunmak. Dernek, yargıda A'dan Z'ye bir reform öneriyor.

www.dahaiyiyargi.org

<https://www.dahaiyiyargi.org/adan-zye-turk-yargi-reformu/>